

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра археології, спеціальних історичних правознавчих і дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри археології,
спеціальних історичних і
правознавчих дисциплін

Олександр ФЕДЬКОВ
«26» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 24 «ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

для підготовки фахівців **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**
галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
спеціальності **014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**
предметна спеціальність **014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)**

за освітньо-професійною програмою **Середня освіта (Історія та правознавство)**

мова навчання **українська**

2024 -2025 навчальний рік

Розробники програми:

Володимир АДАМОВСЬКИЙ, кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Ухвалено на засіданні кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Протокол № 7 від 26 серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Олександр ФЕДЬКОВ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Володимир АДАМОВСЬКИЙ

ВСТУП

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи теорія держави і права» є засвоєння здобувачами вищої освіти основних теоретичних понять та категорій теорії держави та права, розуміння ними сутності таких явищ як держава і право, їхню роль у суспільному житті, закономірності побудови правової держави, формування у них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти, засвоювати специфічну фахову термінологію, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.

1.2. Завдання вивчення дисципліни «Основи теорія держави і права» є пізнання та засвоєння здобувачами вищої освіти основних понять про державу та право, їх сутність, структуру та призначення у системі державотворення; вироблення компетенцій щодо аналізу та застосування отриманих знань; розвиток у здобувачів вищої освіти навиків самостійної творчої роботи при закріпленні теоретичних знань у ході вивчення дисципліни.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма здобуття освіти
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Історія та правознавство)
Рік навчання / рік викладання	перший/2024-2025
Семестр вивчення	1
Кількість кредитів ЄКТС	3
Загальний обсяг годин	90
Кількість годин навчальних занять	44
Лекційні заняття	24
Семінарські заняття	20
Самостійна та індивідуальна робота	46
Форма підсумкового контролю	екзамен

3. Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни:

Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків основних тем курсу з поняттями, термінами і категоріями правових дисциплін у процесі вивчення яких студенти могли б отримати розуміння сутності таких явищ як держава і право, їхню роль у суспільному житті, закономірності побудови правової держави, формування у них високого рівня правової свідомості та правової культури.

Освітній компонент пов'язаний із такими навчальними дисциплінами як: «Філософія», «Історична та правова інформатика», «Історія України» тощо.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки.

Загальні компетентності:

ЗК 01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.різного
ЗК 02	Здатність вчитися і бути сучасно навченим.
ЗК 03	Здатність критично та креативно мислити, виявляти ініціативу і мотивувати людей та рухатися до спільної мети, а також навчатися протягом всього життя.
ЗК 05	Володіння основами української мови за професійним спрямуванням.
ЗК 07	Навички використання загальних основ філософії у професійній діяльності.
ЗК 08	Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК 09	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 15	Розуміння феномену культури, її ролі в житті українського
СК 17	Здатність застосовувати теоретичні знання у навчальній та професійній діяльності, захищати законні права і

	інтереси суб'єктів навчального процесу, здійснювати компетенцію у галузі консультативної діяльності.
СК 18	Вміння формулювати оцінки і версії історичних подій відповідно до загальнолюдських цінностей певного часу та певної групи людей.

6. Очікувані результати навчання:

Програмні результати навчання:

ПРН 08	Співвідносити історію філософської думки із загальноісторичним розвитком.
---------------	---

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні та допоміжні методи дослідження державно-правових явищ;
- різноманіття концепцій про походження держави і права;
- поняття та ознаки держави, її функції;
- форму держави та її елементи: форми правління, устрою, режиму;
- принципи формування і діяльності державного апарату;
- права людини, міжнародний захист прав людини;
- сутність права, його функції, форму та соціальну цінність;
- місце права в системі соціальних норм;
- закономірності побудови правової держави;
- структуру права та законодавства;
- принципи права (верховенство права, розподілу державної влади, та ін.);
- правотворчість, правозастосування і тлумачення норм права;
- поняття правомірної поведінки, правопорушення та юридичну відповідальність;
- законність і правопорядок;
- основні напрямки правової реформи в Україні.

вміти:

- використовувати загальні поняття і категорії;
- застосовувати теоретичні знання в юридичній практиці;
- знаходити необхідну юридичну та іншу суспільну літературу для поповнення своїх теоретичних знань;
- розрізняти окремі типи держави та характерні їм функції;
- визначати основні шляхи побудови суверенної, соціальної, демократичної правової держави;
- розмежовувати правові відносини в суспільстві;
- давати аналіз і тлумачення нормам права, нормативно-правовим актам;
- використовувати правові процедури захисту прав і свобод людини;
- виділяти основні етапи і стадії правотворчого процесу.

7. Методи навчання. Словесні, наочні методи; дедуктивний, індуктивний, аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель тощо).

8. Засобами діагностики результатів навчання є опитування, виконання семінарських, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, екзамен, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.

9. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Разом	Лекції	Практичні	Самостійна
	Кількість годин			
<i>Змістовий модуль 1. Теорія держави</i>				
Тема 1. Поняття, предмет, методи та функції теорії держави і права.	7	2		4
Тема 2. Походження, сутність, основні риси та тип держави. Загальна характеристика теорій походження держави.	6	2	2	2
Тема 3. Функції держави.	6	2		4
Тема 4. Форми держави	6	2	2	2
Тема 5. Механізм та апарат держави	4	2		2
Тема 6. Громадянське суспільство та правова держава.	4		2	2
Тема 7. Держава, право та особа.	5			5
<i>Змістовий модуль 2. Теорія права</i>				
Тема 8. Поняття, походження та функції права.	7	2	2	3
Тема 9. Правоутворення та форми (джерела) права.	7	2	2	3
Тема 10. Система права та систематизація нормативно-правових актів.	7	2	2	3
Тема 11. Реалізація права.	5	2		3
Тема 12. Тлумачення правових норм.	6		2	4
Тема 13. Правові відносини.	6	2	2	2
Тема 14. Правомірна поведінка. Юридична відповідальність.	7	2	2	3

Тема 15. Правосвідомість і правова культура.	7	2	2	3
Підготовка до модульної контрольної роботи				
Разом:	90	24	20	46

10. Форми поточного, семестрового та підсумкового контролю: усне опитування, поточне оцінювання на практичних заняттях, тести, самостійна робота, створення та демонстрування презентацій, технології дистанційного навчання, виконання дослідницького проекту.

11. Критерії оцінювання результатів навчання.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за 100 бальною шкалою. Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Екзамен	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР		
12	12	12	24	40	100

Оцінювання семінарського заняття

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
		Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого

Початковий (понятійний)	2	матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо- професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
--	----	--

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка»
[URL:https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view](https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view)

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет екзамену складається з трьох теоретичних питань, перші два з яких оцінюються по 12 балів, третє, більш складного рівня – 16 балів.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Оцінка	Вимоги
<p>«Відмінно» 40-35 балів</p>	<p>Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.</p>
<p>«Добре» 34-29 балів</p>	<p>Якщо відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки «відмінно», але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Студент вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.</p>
<p>«Задовільно» 28-24 балів</p>	<p>Якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проєкт побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.</p>
<p>«Незадовільно» 23 бали і менше</p>	<p>Якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Студент неспроможний виконати</p>

	стандартні завдання навіть після навідних питань викладача.
--	---

Оцінювання екзамену

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що студент підготувався до екзамену, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам. Студентам, які за екзамен отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ЄКТС	Рекомендовані системою ЄКТС статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою
			екзаменаційна
90-100 і більше	A (відмінно)/Excellent	10	відмінно

82-89	B (добре)	25	добре
75-81	C (добре)/Good	30	
67-74	D (задовільно)/Satisfactory	25	задовільно
60-66	E (достатньо)/Enough	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)/Fail		незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)/Fail		

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна. Вивчення курсу не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

12.Рекомендована література

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Загальна теорія права та держави : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія», факультетів: ФПС, СПФ, ФМПВ [Електронне видання] / А. Ф. Крижановський, Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева, С. М. Скуріхін, В. Є. Іванчук. - Одеса : Фенікс, 2022. - 258 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»). - Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16059>
2. [Скакун О. Ф. Теорія права і держави. 4-те видання, стереотипне. Підручник. Київ : Алерта, 2021. 528 с.](#)
3. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с
4. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
5. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. 4-те видання, стереотипне. Підручник. Київ : Алерта, 2021. 528 с.
6. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. 2-ге вид., ви- пр. і допов. Київ: Юрінком Інтер. 2019. 584 с.
7. Загальна теорія права : підручник [О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С.І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.] ; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с.

8. Теорія держави і права : підручник [О.М. Бандурка, О. М. Головка, О.С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
9. Теорія держави і права : підручник. В. М. Марчук, Л.В. Ніколаєва, Т.О. Гуржій та ін. ; за заг. ред. Л. В. Ніколаєвої, Т. О. Гуржія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2019. 424 с.
10. Тицька Я. О. Теорія держави і права : навчальний посібник. Я.О. Тицька, Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвєєва, Н.В. Атаманова, Н.Б. Арабаджи. Міжнародний гуманітарний ун-т. Одеса. 2021. 193 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.24041>
11. Теорія держави та права [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Ніколенко, Н. В. Іванюта, А. І. Батечко ; МВС України, Донец. юрид. ін-т. - Київ : Дакор, 2021. - 215 с.
12. Кельман М. С., Стратонов В. М. Загальна теорія права : підручник / М.С. Кельман, В. М. Стратонов. - Вид. 6-те, доп. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 742 с.
13. Фатхутдінова О. В, Куненко І. С., Л.О. Максимова Л. О., Хлабистова К.В. Теорія держави та права: навч. посіб. - К.: Кит, 2021. 454 с.
14. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права. К. : Центр навчальної літератури. 2020. 184 с.
15. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. Вид.3-є, переробл. й доповн. Тернопіль: ЗУНУ 2020. 524 с.
16. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. — К.: «Хай-Тек Прес», 2020. — 296 с.
17. Каткова Т. Г. К29 Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і таблицях / Т.Г. Каткова. – 2-ге вид., допов. – Харків : Право, 2020. – 96 с.
18. Загальна теорія права та держави : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія», факультетів: ФПС, СПФ, ФМПВ [Електронне видання] А. Ф. Крижановський, Н.М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва, С. М. Скуріхін, В. Є. Іванчук. Одеса : Фенікс, 2022. 258 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

19. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права: Підручник. Практикум. Тести. К.: Юрінком Інтер, 2021. 584 с.
20. Загальна теорія права і держави: навчально-методичний комплекс. / Укладачі: Бариська Я.О., Погорелова З.О., Попович Т.П. ДВНЗ «УжНУ», 2021. 48 с.
21. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів : Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с.
22. Теорія держави і права [Текст] : практикум для студентів ден. форми навчання першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. 081 "Право" / [Л. В. Ярмол, М. С. Кельман]. Львів : Галицька видав. спілка, 2022. 115 с.
23. Теорія держави і права [Текст] : навч. посіб. / О. Б. Северінова ; МВС України, Донец. юрид. ін-т. - Київ : Дакор. 2021. 103 с.

24. Загальна теорія права і держави [Текст] : навч. посіб. / Яна Бариська, Зоя Погорєлова, Терезія Попович ; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Юрид. ф-т. - Ужгород : Вид-во Олександрії Гаркуші. 2021. 550 с.
25. Теорія права [Текст] : навч.-метод. посіб. / Любов Заморська, Світлана Карвацька ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2021. - 631 с.
26. Загальна теорія права [Текст] : [навч.-метод. посіб.] [О.О. Орлова, А.М. Кучук, О. В. Мінченко] ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, Сум. держ. пед. ун-т ім. А.С. Макаренка, Нац. акад. внутр. справ України. Суми : Цьома С. П., 2020. - 236 с.
27. Теорія держави і права в тестових завданнях [Текст] : навч. посіб. / [уклад. Л.Р. Наливайко та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук., проф. Наливайко Л. Р. ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 759 с.
28. Загальна теорія права [Текст] : підручник / [О. В. Петришин та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., дійсного чл. (акад.) НАПрН О. В. Петришина ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2020. - 564 с.
29. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести [Текст] : [підруч. для юрид. ВНЗ] / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Одес. держ. ун-т внутр. справ. - 2-ге вид., випр. і допов. - Київ : Юрінком Інтер, 2019. - 581 с.
30. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2022.
31. Бобровник С. Загальна теорія права. Нормативний курс. К.: Юрінком Інтер. 2020. 596 с.
32. Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України. Випуск 34 34. Київ, 2023. 892 с.
33. Правотворення і правотворчість в умовах воєнного стану та миробудівництва: монографія. До 75-річчя Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України / Н.М. Пархоменко, О.В. Скрипнюк, Н.М. Оніщенко та ін.: кер. авт. кол. та за ред. Н.М. Пархоменко. Київ: Парламентське видавництво. 312 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

<http://www.rada.gov.ua>. – Офіційний сайт Верховної

Ради України <https://www.president.gov.ua> -

Офіційний сайт Президента України

<https://www.kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету

Міністрів України